

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

REMISSVAR

Arbetshjälpmedel och försäkringsskydd för arbete på lika villkor SOU 2012:92

Sveriges Akademikers Centralorganisation har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Arbetshjälpmedel och försäkringsskydd för arbete på lika villkor, SOU 2012:92. I detta betänkande behandlas huvudsakligen tre uppdrag; att föreslå hur regelverket för försäkringsskydd och andra anställningsförmåner bör utformas för personer i anställning med lönestöd, bedöma lämpligheten av en samordning av Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans regelverk om stöd till arbetshjälpmedel och ta ställning till om en myndighet bör ha samlat ansvar, samt undersöka hur utvecklingen av arbetsplatser kan främjas med goda och stödjande arbetsmiljöfaktorer.

Sammanfattningsvis anser Saco att förslaget om att staten ska ta ansvar för försäkringsskyddet för anställda med lönestöd som finns på arbetsplatser utan kollektivavtal, är en acceptabel lösning. Saco tillstyrker också utredningens förslag att **en** myndighet ska ha ansvar för arbetshjälpmedel.

Arbetsplatsens centrala roll

Utredningen har i detta avsnitt valt att fokusera på exempel på hur man kan åstadkomma en mer inkluderande arbetsmarknad. Goda exempel är i sig intressant, det är viktigt att lära av varandra och utredningen har presenterat ett flertal olika initiativ. Men i uppdraget ingick också att ”undersöka hur arbetsgivare och organisationer kan främja utvecklingen av arbetsplatser med goda och stödjande arbetsmiljöfaktorer såsom inflytande och delaktighet”. En sådan kartläggning hade varit mycket intressant för att fördjupa resonemangen och tydliggöra arbetsmiljöns betydelse för ett inkluderande arbetsliv. Detta hade kanske kunnat leda fram till några konkreta förslag.

Som utredningen själv beskriver kompletterar individperspektivet och arbetsplatsperspektivet varandra och ju mer inkluderande en arbetsplats är desto mindre kommer individinriktade insatser sannolikt att behövas.

Karin Fristedt
Utredare
08-6134800
karin.fristedt@saco.se

Saco
Box 2206
103 15 Stockholm
Besök: Lilla Nygatan 14
Tel växel: 08-613 48 00
Fax: 08-24 77 01
E-post: kansli@saco.se
www.saco.se

Plusgiro: 5 61 56-3
Bankgiro: 575-8933

Ett likvärdigt försäkringsskydd

Utredningen föreslår att *Arbetsförmedlingen ska överta ansvaret för det väsentliga försäkringsskyddet, för personer som har en anställning med lönestöd enligt förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, hos arbetsgivare som inte har tecknat kollektivavtal eller erbjuder ett i väsentliga delar likvärdigt försäkringsskydd.*

(För den med nedsatt arbetsförmåga på grund av en funktionsnedsättning kan arbetsgivaren få lönestöd, en viss ersättning, vid anställning)

För att Arbetsförmedlingen ska kunna anvisa någon en anställning med lönestöd krävs att arbetsgivaren erbjuder lön och andra anställningsförmåner som följer av kollektivavtal eller som i väsentliga delar är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. En regelförändring 2011 gav tillägget ”i väsentliga delar”.

Enligt Arbetsförmedlingens regelverk ska de kontrollera att lönen följer branschens kollektivavtal och att arbetsgivaren har tecknat försäkringsavtal enligt vissa minimikrav. Arbetsförmedlingen har i en intern instruktion preciserat vilka försäkringsförmåner som utgör de väsentliga delarna som arbetsgivare som saknar kollektivavtal är skyldiga att teckna för att en anställning med lönestöd ska kunna beslutas. Dessa utgörs av arbetsskadeförsäkring, livförsäkring och pensionsförsäkring.

Enligt utredningens förslag bör det statliga ansvaret vad gäller arbetsskadeförsäkring och grupplivförsäkring, för personer som anvisas en anställning med lönestöd hos en arbetsgivare som saknar kollektivavtalsbaserade försäkringar, regleras på samma sätt som för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd. I dessa fall följer försäkringarna de kollektivavtalade förmånerna inom statlig sektor. Beträffande pension ska Arbetsförmedlingen lämna ersättning till Kammarkollegiet för avsättning till premier för kompletterande ålderspensionsförsäkring. Premien för både arbetare och tjänstemän är fastställd till 4,5 procent på bruttolönen och pensionspremien betalas från den månad den anställde fyller 25 år. Förslaget innebär att avsättningar ska göras även för tid då den anställde är frånvarande till följd av bland annat sjukdom. Detta ger motsvarande garanterade avsättningar till pensionsförsäkringen som premiefrielseförsäkringen innebär i de kollektivavtalade lösningarna.

Saco tycker det bra att en ordentlig genomgång av försäkringssituationen gjorts för de som är anställda med lönestöd. Resultatet av de ändrade reglerna 2011 har utredningen av olika anledningar avstått från att analysera. Det är dock viktigt att denna uppföljning ändå genomförs längre fram, för att se de långsiktiga effekterna.

Saco tillstyrker utredningens förslag att staten garanterar ett likvärdigt kompletterande försäkringsskydd för personer med funktionsnedsättning som har en anställning med lönestöd hos arbetsgivare som saknar kollektivavtal.

För att se till att de anställda har ett gott försäkringsskydd är en kollektivavtalad modell alltid att föredra. Ett motsvarande likvärdigt skydd går inte att uppnå på annat sätt. Samtidigt vet vi att av de som är anställda med lönebidrag, utvecklings- och trygghetsanställningar finns ca hälften på arbetsplatser med 1-19 anställda. Anställningarna sker huvudsakligen hos privata arbetsgivare och där är kollektivavtalstecknandet mindre utbrett.

En grundfacklig invändning mot en statlig försäkringslösning är naturligtvis att vissa arbetsgivare, som annars hade tecknat kollektivavtal för att uppfylla kraven om försäkringar, kan komma att avstå från att göra detta. I andra vågskålen finns ambitionen om att få fler personer med funktionsnedsättning att komma in och stanna kvar i arbetslivet. Och kunna göra det med ett tillräckligt bra försäkringsskydd. Intentionen med utredningens förslag är att minska den administrativa belastningen för arbetsgivarna, underlätta anställningar och säkerställa att försäkringsskydd finns kontinuerligt.

Saco är av uppfattningen att betydelsen av att personer med funktionsnedsättning kommer ut på arbetsmarknaden överväger. Att staten tar försäkringsansvaret är acceptabelt då det är en extra skyddsvärd grupp. Staten har ett särskilt ansvar för individens försäkringsskydd eftersom Arbetsförmedlingens ofta har en aktiv roll i dessa arbetens tillkomst. Personer som av Arbetsförmedlingen anvisats att ta arbete med lönestöd är i en utsatt situation och graden av frivillighet när det gäller möjligheten att säga nej till erbjudet arbetet är eller kan upplevas begränsad.

Saco vill dock påtala en del problem med denna lösning. Det första är att denna försäkringslösning inte omfattar ersättning vid sjukdom vilket är problematiskt.

Det andra är att pensionsavsättningarna är begränsade för löner över 7,5 inkomstbasbelopp. Utredningen visar indirekt att man inte har ambitionen att möjliggöra anställning med lönestöd inom mer kvalificerade (akademiker)tjänster där lönenivån ligger högre, vilket är olyckligt.

Beträffande avsättningar till pensionsförsäkringen som görs för tid då den anställda är frånvarande, ex sjukdom, rekommenderar Saco att man även här följer skrivningarna i det statliga avtalet.

Utredningen föreslår att i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ska det framgå att lön och försäkringsförmåner ska följa av kollektivavtal eller

vara i väsentliga delar likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. Idag står det ”lön och andra **anställningsförmåner**”. För att genomföra en sådan förändring av begrepp krävs till att börja med en analys av vad den ursprungliga tanken med begreppet syftade till och av vad en förändring skulle leda till. En sådan analys saknas och Saco avvisar förslaget att ändra begreppet.

Saco tillstyrker utredningens förslag att Arbetsförmedlingens ersättning till arbetsgivares premieavgifter för anställda med lönestöd ska anpassas till de faktiska premiekostnaderna för den anställde. Detta innebär att ersättningen alltså inte bör ingå i lönebidraget för arbetsgivare som inte har kollektivavtalade försäkringsförmåner.

Saco bejakar utredningens förslag att Arbetsförmedlingen alltid bör ge information om försäkringsskyddet till dem som anvisas en anställning med lönestöd. Här är viktigt att information ges om att kollektivavtal ger ett bredare skydd och en hänvisning till facklig organisation för vidare information. Det är också bra att Arbetsförmedlingen uppmanas stärka sina kontrollrutiner beträffande hängavtal m.m.

Arbetshjälpmedel för ökad delaktighet i arbetslivet

Saco tillstyrker utredningens förslag att **en** myndighet ska ha ansvar för arbetshjälpmedel. Arbetsförmedlingen föreslås få helhetsansvaret för att bevilja stöd till arbetshjälpmedel. Saco anser att ett samlat regelverk om arbetshjälpmedel bör innebära att resurserna används på ett bättre sätt, att arbetet effektiviseras och skapa en tydlighet om vart man skall vända sig när behov uppstår.

Saco menar att förslaget att Arbetsförmedlingen ska ta ett helhetsgrepp över insatsen arbetshjälpmedel och ges i uppdrag att ta fram en strategi för det framtida utvecklingsarbetet; hur myndigheten ska vidareutveckla den samlade kunskap som finns om arbetshjälpmedel, är lovvärt. Saco instämmer också i betydelsen av att förbättra möjligheterna för individen att snabbt få tillgång till arbetshjälpmedel. Väntetider får inte lägga hinder i vägen eller skapa fördröjning för att kunna få eller behålla ett arbete

Saco tillstyrker att arbetsgivarens ansvar ska tydliggöras i förordningen om arbetshjälpmedel. Det är arbetsgivarens ansvar att uppfylla kraven på en god arbetsmiljö och det ska framgå att stöd inte får lämnas för arbetshjälpmedel eller anordningar som krävs för att uppfylla kraven enligt

arbetsmiljölagen. Det måste även vara tydligt vad som är Arbetsförmedlingens roll och ansvar.

Saco instämmer i att det inte ska finnas någon övre åldersgräns för att få tillgång till arbetshjälpmedel. Allt fler stannar längre i arbetslivet och arbetshjälpmedel kan bidra till att en person kan välja att stanna kvar längre i arbetslivet. Den valmöjligheten ska finnas även för de personer som har behov av hjälpmedel.

Inkommet remissvar från medlemsförbunden Lärarnas Riksförbund och Akademikerförbundet SSR bilägges.

Sveriges Akademikers Centralorganisation

Lena Granqvist

Karin Fristedt